

et al. ita: tertiam aut quartam partem alius de penitentis, &c.

et al. quoquo modo.

§. 1. Ad hæc cum aliqui ex hujusmodi Quæstoribus, sicut ad nostram audientiam est perlatum, non sine multa temeritatis audacia, & deceptione multiplici animarum, indulgentias populo motu suo proprio de facto concedant, super votis dilpentes, à perjuriis, homicidiis, & peccatis aliis sibi contentes absolvant, male ablata, incerta, data sibi aliqua pecunia quantitate, remittant, tertiam, aut quartam partem de penitentis injunctis relaxent, animas tres, vel plures parentum vel amicorum illorum, qui elemosynas eis conferunt, de purgatorio, ut asserunt mendaciter, extrahant, & ad gaudia paradisi perducant; benefactoribus locorum, quorum Quæstores existunt, remissionem plenariam peccatorum indulgeant, & aliqui ex ipsis eos à poena, & à culpa, ut eorum verbis utamur, absolvant.

Nos abusus hujusmodi, per quos censura vilescit Ecclesiastica, & clavium Ecclesiæ auctoritas ducitur in contemptum omnimode abolere volentes: ea per quocunque Quæstores fieri vel attentari decetero districtius inhibemus: Omnia & singula privilegia, si qua super præmissis, vel eorum aliquo sive aliquibus locis, ordinibus vel personis Quæstorum hujusmodi quomodocunque concessa (ne ipsorum prætextu sit eis materia, talia ulterius præsumendi) auctoritate Apostolica, quantum ad præmissa, penitus revocantes.

Delinquentes Quæstores per Episcopos puniri præcipit, non obstantibus privilegiis. Hoc dicit. Joan. And.

§. 2. Quæstores autem, qui deinceps in præmissis vel aliquo præmissorum deliquerint, vel alias etiam quibuscunque suis privilegiis abusi fuerint, sic per locorum Episcopos puniri volumus (nullo prorsus eidem Quæstoribus in hac parte privilegio suffragante) quod à suis temerariis ausibus, qui ubique, ut communis habet assertio, nimium excreverunt, poena formidine propensius compescantur.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS, SUSPENSIONIS ET INTERDICTI.

TITULUS X.

I. CLEMENS V. in Concilio Vienenfi. [an. 1311. in Gallia.]

Religiosi etiam exempti, violantes interdictionem positam per Sedem Apostolicam vel Ordinarium loci, vel generalem cessationem divinarum factam per Provinciale Concilium, vel eum, qui hoc possit, servatam per Cathedralium, vel matricem Ecclesiam loci, excommunicati sunt ipso facto: Non obstantibus privilegiis, conventionibus, consuetudinibus & statutis: Et respicit penitentia. Hoc dicit. Joan. And.

et Not. ex verbo frequentibus Prælatorum querelis accepimus, & nos ipsi experientia certâ probavimus, in minoribus constituti, quod plerumque Religiosi nunc patenter excusationibus fucatis, & frivolis innitentibus, nunc latenter Ecclesiarum suarum januis perforatis, aut in eis factis fenestris, seu modis aliis exquisitis non absque damno Cathedralium, & Parochialium Ecclesiarum & scandalum plurimum, dirumpendo nervum Ecclesiasticæ disciplinæ, civitatum, terrarum, & aliorum generalia locorum interdictionem præsumptione damnabili violare præsumunt. Nos igitur in sancta Dei Ecclesia, cui, disponente Domino, præsidemus: quæ quidem unica est, & unum Deum prædicat atque colit, unam fidem firmiter & simpliciter confitetur, uniformitatem, quantum commodè possumus, conservare volentes: circa interdictionum observantiam prædictorum auctoritate Sedis Apostolicæ, vel à locorum Ordinariis positum, de fratrum nostrorum consilio districtè præcipiendo mandamus, quatenus Religiosi quicunque tam exempti quam non exempti, cujuscunque Ordinis & conditionis existant, cum Cathedralium vel matricem, seu Parochialem loci Ecclesiam illa viderint, aut sciverint observare (non obstantibus quibuscunque appellationibus, antea etiam ad eandem Sedem, vel alium, seu alios interjectis, & aliis obiectibus quibuscunque) absque dolo & fraude cum moderatione tamen decretalis Alma, inviolabiliter conservent. Alioquin non servantes, excommunicationis sententia, hoc ipso volumus subjacere. Quod etiam in interdictionis, & in cessationibus à divinis indictis per Provinciale Concilium statuta, vel ipsorum auctoritate, cum majus sit Provinciale Concilium, quam singularis Prælati Provincia, ac judicium integrum, quod plurimorum sententis comprobatur, volumus observari. In cessationibus vero generalibus à divinis civitatum, terrarum, & aliorum locorum, quas aliquando ex consuetudine, vel alias Capitula, Collegia, vel Conventus secularium, aut regularium Ecclesiarum sibi vindicant (quia ipsos hoc unico lumine ad repellendas injurias eis factas privare nolumus, nec debemus) idem intelligimus observandum. Ipsi vero sint diligenter attentis, ut statuta Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum super his edita, diligenter observent. Porro hanc hanc functionem ad penitentiam trahimus: non obstantibus privilegiis, conventionibus, statutis, & consuetudinibus quibuscumque, quæ contra præmissa, seu aliquod præmissorum Religiosis ipsis in nullo volumus suffragari.

Hæc duo verba: seu Parochialem, vel matricem Ecclesiam loci, excommunicati sunt ipso facto: Non obstantibus privilegiis, conventionibus, consuetudinibus & statutis: Et respicit penitentia. Hoc dicit. Joan. And.

et al. ita: prorsus hæc etiam functionem, &c.

II. IDEM.

Domini temporales, qui cogunt aliquos in loco interdictionis celebrare Divina, vel qui per præcones faciunt tunc ad illa audienda populum evocari, vel prohibent ne publice excommunicati vel interdictionis super hoc, per illos, qui Missas celebrant, moniti Ecclesiam exeant, & ipsi nominatim moniti, qui non exeant, excommunicati sunt, & per Papam absolventi. Hoc dicit. Joan. And.

Gravis ad nos Prælatorum querela perduxit, quod Nobiles quidam, & domini temporales (terris eorum Ecclesiastico supposito interdictione) nedum in locorum suorum Capellis, sed & in Collegiatis & aliis insignium locorum Ecclesiis Missas, & alia Divina Officia publice & solenniter faciunt celebrari. Ad Officia eadem celebranda, nunc hos, nunc illos vocant, & interdum, quod est deterius, compellentes; hisque non contenti excelsibus, per campanarum non solum pulsationem, sed & voce præconis populos etiam interdictionis, ut (interdicti non obstante sententia) ad audiendas Missas hujusmodi veniant, faciunt evocari. Nonnulli quoque ipsorum suis plerumque subjectis, ne (licet excommunicationis, vel interdictionis sententia publice sint notati) de Ecclesiis, dum in ipsis Missarum celebrantur solennia, instantibus etiam celebrantibus exeant, præcipere non verentur: ex quo frequenter contingit quod (non sine Dei offensa, Clerique ac populi scandalo) ipsa Missarum solennia remaneant inexplata. Ne igitur excelsus sic graves excedentium impunitate trahantur ab aliis in exemplum, præsumptores præfatos, qui in locis interdictionis suppositis, quenquam de cetero Divina celebrare Officia, quomodolibet cogere: Aut qui modo prædicto, ad Officia eadem audienda aliquos excommunicationis præsentem, vel interdictionis ligatos sententia evocare: seu, qui ne excommunicati publice, aut interdictionis, de Ecclesiis, dum in ipsis Missarum aguntur solennia, à celebrantibus moniti, ut exeant, prohibere: necnon excommunicatos publice & interdictionis, qui in ipsis Ecclesiis nominatim à celebrantibus, ut exeant moniti remanere præsumpserint, excommunicationis sententia (à qua per Sedem duntaxat Apostolicam possint absolvi) sacro approbante Concilio, innodamus.

Nobiles qui dicantur, & cur ita vocentur, late docet Traquel. tract. de nobilitate, c. 2.

In manu scripto ita: prohibere, vel etiam impedire, necnon, &c.

III. IDEM.

Fratres Minores si tempore interdictionis recipiant in suis Ecclesiis ad Divina Fratres & Sorores tertii Ordinis, excommunicati sunt, nec privilegia jvant. H. d. Joan. And.

Cum ex eo quod Religiosi viri Fratres Minores in suis recipiant Ecclesiis, ad audienda Divina Officia tempore interdictionis, Fratres & Sorores de Ordine tertio (quem Beatus Franciscus instituit) existentibus, qui Continentes, seu de Penitentia nuncupantur, scandalum aliorum, qui ab his excluduntur, mentibus generetur, censura vilescit Ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdictionis sententia reputetur. Eisdem Fratribus Minoribus districtius inhibemus, ne de cetero aliquem, vel aliquos prædictorum (etiam si super hoc, hi vel illi privilegiis quibuscunque muniti extiterint, quæ ipsis in nullo prorsus, quoad hoc volumus suffragari) ad Divina in suis Ecclesiis tempore interdictionis quocumque modo admittant. Quod si fecerint, eo ipso excommunicationis sententia se noverint subjacere, à qua per alium, quam per Romanum Pontificem, vel satisfactione præmissa, per locorum Episcopos quos auctoritate Apostolica fungi volumus in hac parte) absolutionis beneficium nequeant obtinere.

IV. IDEM.

Si Papa etiam scienter excommunicato participat, illum per hoc non absolvit, nisi exprimat hoc se velle. Et si scienter sub titulo Dignitatis aliquem nominet vel honoret, per hoc illum in Dignitate non approbat. Joan. And.

SI Summus Pontifex scienter etiam excommunicato participet literis, verbo, vel oculo, seu alio quovis modo; ipsum per hoc absolvere nulla ratione censetur, nisi se velle forsitan exprimat illum ex hoc pro absoluto haberi. Similiter quoque, si quem sub titulo cujuslibet Dignitatis, ex certa etiam scientia, verbo, constitutione, vel literis nominet, honoret, seu quovis alio modo tractet: per hoc in Dignitate illa ipsum approbare non intelligitur, aut quicquam ei tribuere novi juris.

PITH. Si Summus Pontifex, &c.] Cap. Si aliquam, ext. cod. tit.

DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

TITULUS XI.

I. CLEMENS V. in Concilio Vienenfi. [an. 1311. in Gallia.]

Declaratur in aliquibus ca. Exiit. cod. tit. lib. 6. præsertim an Fratres Minores teneantur ad observantiam eorum omnium que in Regula sub verbis imperativi modi ponuntur: deinde minus inferuntur, ad quæ Fratres ipsi

et al. ita, exemplar sequendo ex lectis, &c. et al. continit.

Cap. exiit. & gen. co. tit. lib. 6. Font.

Vide Conc. Trid. sess. 25. tit. de regulis & monialib. c. 1. Vide Conc. Trid. sess. 25. tit. de regulis & monialib. c. 15.

Vide B. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1. 2. & 3.

obligantur. Et consequenter eorum novem excessibus prolixè discussis, de electione Ministrorum luculentissimè tractatur.

EXIVI de Paradiso, dixi rigabo hortum plantationum: ait ille celestis agricola, qui verè fons sapientie, Verbum Dei à Patre in Patre manens genitum ab eterno, novissime diebus istis, fabricante Sancto Spiritu, in utero Virginis caro factum, exivit homo ad opus arduum Redemptionis humani generis peragendum: exemplar se dando celestis vite, præbens hominibus semetipsum. Verum, quia plerumque mortalibus vite sollicitudinibus pressus homo, mentis aspectum ab exemplaris hujusmodi intuitu divertebat: verus noster Salomon in folio militantis Ecclesiæ hortum voluptatis inter ceteros quemdam fecit, à procellosis mundi fluctibus elongatum, in quo quietius ac securius vacaretur contemplandis, servandisque hujusmodi operibus exemplaris, in hunc mundum introivit ipse, ut rigaret ipsum fœcundis aquis spiritalis gratiæ & doctrinæ. Hic hortus liquidem est spiritus Minorum sancta Religio, quæ muris regularis observantia firmiter undique circumclusa, intra se solo contenta Deb, adornatur abundè novellis plantationibus filiorum. Ad hunc veniens dilectus Dei filius mortificans penitentia myrrham mecum cum aromaticis, quæ suavitate mira universis odorem attrahens sanctimonie circumfundunt. Hæc est illa celestis vite forma & regula, quam descripsit ille Confessor Christi eximius Sanctus Franciscus, ac servandam à suis filiis verbo docuit pariter & exemplo. Quia verò dictæ Regule Regule professores, ac amulatores devoti, ut & alumni & filii tertii Patris affectabant, sicut & ferventer affectant, ad purum, & ad plenum præmissam regulam firmiter observare: attendentes quædam, quæ dubium poterant afferre sensum in ipsius regule serie contineri, pro ipsorum declaratione habenda recurrerunt prudenter olim ad apicem Apostolicæ dignitatis, ut certificati per ipsam, cujus pedibus etiam per ipsam regulam sunt subiecti, posset Domino, pulsis cunctis dubiis, cum plena charitate conscientia deservire. Horum autem piis, ac iustis supplicationibus, plures prædecessores nostri Roman. Pontif. successivè, sicut dignum erat, applicantes aures & animum, declaraverunt ea, quæ dubia videbantur: ediderunt nonnulla, & aliqua concesserunt, sicut expedire videbantur fratri conscientia, ac purè observantia statû. Verum, quia plerumque ubi culpa non est, eam timere solent conscientia timorata, quæ in via Dei quodcumque devium expavefcunt, non sunt ad plenum ex dictis declarationibus dictorum omnium fratrum conscientia quietæ, quin circa aliqua ad regulam, ipsorumque statum pertinentia, dubitationum in ipsis fluctus aliqui generentur & oriantur, sicut ad aures nostras pluries, & de quâ pluribus in publicis & privatis consistoriis est perlatum. Quapropter per ipsos fratres nobis extitit humiliter supplicatum, quatenus prædictis dubiis quæ occurrerunt, & quæ possunt occurrere in futurum, adhibere opportuna declarationis remedia, de benignitate Sedis Apostolicæ curaremus.

Nos igitur, cujus animus ab ætate tenera pia devotione eferberat ad hujusmodi professores regule, & ad Ordinem ipsorum totum: nunc autem ex communi Cura Pastoralis regiminis, quam immeriti sustinemus, ad ipsos fovendos, dulcius & attentius gratiosis favoribus prosequendos, tanto provocamus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & salutari doctrina, toti universali Ecclesiæ continuè cernimus provenire, tam pia supplicationum intentione commoti ad peragendum diligenter quod petitur studia nostra duximus convertenda: ipsaque dubia, per plures Archiepiscopos & Episcopos, & in Theologia Magistros, & alios literatos, providos, & discretos examinari fecimus diligenter. Cum igitur in primis ex eo, quod in dictæ regule principio habetur; Regula & vita fratrum Minorum, hæc est, scilicet, Domini nostri Jesu Christi sanctum Evangelium observare, in obedientia vivendo sine proprio, & in castitate. Item infra. Finito verò anno probationis recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam itam semper & regulam observare. Item circa finem regule, paupertatem, & humilitatem, & sanctum Evangelium Domini nostri Jesu Christi, quod firmiter promissimus observemus; Fuit hæsitatum, an fratres ejusdem Ordinis ad omnia, tam præcepta quam consilia Evangelii, ex professione sue Regule teneantur. Quibusdam dicentibus, quod ad omnia, aliis autem asserentibus, quod ad sola illa tria consilia, videlicet, vivere in obedientia, in castitate, & sine proprio, ad ea quæ sub verbis obligatoriis ponuntur, in regula obligantur: Nos circa hunc articulum prædecessorum nostrorum vestigiis inherentes, ipsi quoque articulum, quoad aliquid claris prosequentes dictæ hæsitationi duximus respondendum, quod cum votum determinatum duxisset habere cadere sub certo, vovens regulam non potest dici teneri ex vi voti hujusmodi ad ea consilia Evangelica quæ in regula non ponuntur. Et quidem B. Francisci conditoris regule, hæc probatur fuisse intentio, ex hoc, quod quondam Evangelica consilia in regula posuit aliis præmissis. Si enim per istud verbum, Regula & vita fratrum Minorum hæc est, &c. intendisset eos ad omnia consilia Evangelica obligare, superflue & nugatorie quædam eorum, superfluis ceteris, in Regula expressisset. Cum autem natura

termini restrictivi hoc habeat, quod sic excludit ab ipso extranea, quod cuncta ad ipsum pertinentia concludit. Declaramus & dicimus, quod dicti fratres non solum ad illa tria vota nudè & absolute accepta, ex professione sue Regule obligantur, sed etiam tenentur ad ea omnia implenda, quæ sunt pertinentia ad hæc tria prædicta, quæ Regula ipsa ponit. Nam si hæc tria prædicta tantum præcisè & nudè promittentes se servare Regulam vivendo in obedientia, castitate, & sine proprio, & non etiam ad omnia contenta in Regula, quæ hæc tria modificant, arctarentur: pro nihilo & vanè proferentur hæc verba: Promitto semper hanc Regulam observare: ex quo ex his verbis nulla obligatio nasceretur. Nec tamen putandum est, quod B. Franciscus professores hujus Regule, quantum ad omnia contenta in Regula modificantia tria vota, seu ad alia in ipsa expressa intenderit, æqualiter esse obligatos: quin potius aperte discevit, quod quoad quædam ipsorum ex vi verbi transgressio est mortalis, & quoad quædam alia non. Cum ad quædam ipsorum verbum apponat præcepti, vel æquipollentis eidem, & quoad aliqua verbis aliis sit contentus. Item quia præter ea, quæ expressè verbo præcepti, ac exhortationis, seu monitionis ponuntur in Regula: nonnulla verbo imperativi modi negativè, vel affirmativè appositæ inferuntur, hæcenus extitit dubitatum, an teneantur ad ista, ut ad habentia vim præcepti. Et quia, ut intelleximus, non minuitur hoc dubium, sed augetur ex eo, quod felicis recordationis Nicolaus Papa III. prædecessor noster noscitur declarasse, quod fratres ipsi ex professione sue Regule sunt adstricti ad ea consilia Evangelica, quæ in ipsa Regula præceptorie vel inhibitorie, seu sub verbis æquipollentibus exprimuntur: & nihilominus ad eorum omnium observantiam, quæ in ipsis eadem Regula verbis obligatoriis inducuntur: supplicaverunt prædicti fratres, ut ad ipsorum conscientias servandas declarare, quæ horum censori debeant, præceptis æquipollentia ac obligatoria dignarentur. Nos itaque, qui in sinceris horum conscientiarum delectamur: attendentes, quod in iis, quæ animæ salutem respiciunt, ad vitandos graves remorsus conscientia pars feracior est tenenda: dicimus, quod licet fratres non ad omnium quæ sub verbis imperativi modi ponuntur in Regula, sicut ad præceptorum, seu præceptis æquipollentium observantiam teneantur. Expedi tamen ipsis fratribus ad observandam puritatem Regule & rigorem, quod ad ea sicut ad æquipollentia præceptis se noverint obligatos, quæ hic inferius annotantur. Ut autem hæc, quæ videri possunt æquipollentia præceptis ex vi verbi, vel saltem ratione materie, de qua agitur, seu ex utroque sub compendio habeantur: declaramus, quod illud, quod ponitur in Regula, de non habendo plures tunicas, quam unam cum caputio, & aliam sine caputio. Item, de non portandis calcamentis, & de non equitando extra casum necessitatis. Item, quod fratres villibus induantur. Item, quod jejunare à Festo omnium Sanctorum usque ad Natale Domini, & in sextis feriis teneantur. Item, quod Clerici faciant Divinum Officium, secundum ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Item, quod Ministri & Custodes pro necessitatibus infirmorum, & fratribus induendis sollicitam curam gerant. Item, quod si quis fratrum in infirmitate ceciderit, alii fratres debent ei servire. Item, quod fratres non prædicent in Episcopatu alicujus Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradicendum. Item, quod nullus audeat penitus populo prædicare, nisi à Generali Ministro vel aliis, quibus secundum declarationem prædictam id competit, fuerit examinatus, approbatus, & ad hoc institutus. Item, quod fratres qui cognoscerent se non posse præmissam Regulam specialiter observare, debeant & possint ad suos Ministros recurrere. Item, quod omnia quæ ponuntur in Regula ad formam habitus, tam novitiorum, quam etiam professorum, necnon ad receptionis modum ac professionem spectantia; nisi recipientibus, quoad habitum novitiorum, sicut dicit Regula, secundum Deum aliter videantur: Hæc, inquam, omnia sunt à fratribus, tanquam obligatoria observanda. Item Ordo communiter sensit, tenet & tenuit ab antiquo, quod ubicunque ponitur in Regula hoc vocabulum, teneantur, obtinet vim præcepti: & observari debet à fratribus sicut tale. Ceterum quia Christi Confessor prædictus agendorum, ac servandorum circa recipiendos ad Ordinem Ministris & fratribus modum præbens: dixit in Regula, quod caveant fratres & eorum Ministri, ne sint solliciti de rebus suis temporalibus, ut liberè faciant de eis, quicquid ipsis à Domino fuerit inspiratum: licentiam tamen habeant ipsi Ministri mittendi eos, ad aliquos Deum timentes, si consilium requiratur, quorum consilio sua bona pauperibus erogentur. Dubitaverunt & dubitant multi fratrum, an liceat ipsis de bonis ingredientium quicquam recipere si donec, & si ad dandum personis & conventibus possint eos inducere sine culpa: si etiam ad dispendium de distributione rerum talium debeant ipsi Ministri, seu fratres dare consilium, ubi ad consulendum alii, quam ex ipsis, ad quos ingressuri mittantur, possint idonei inventiri. Nos autem considerantes attentè intendisse Sanctum Franciscum, sue Regule professores, quos fundaverat in maxima paupertate, ab affectu temporalium rerum ipsorum ingredientium per dicta verba specialiter & totaliter elongare: ut quantum est ex parte fratrum ipsorum receptio ad Ordinem sancta & purissima appareret, & ne aliquo modo oculum viderentur habere ad bona eorum temporalia, sed ad ipsos tantum divine

In antiq. codicib. etiam in præmissis consiliorum legitur ita: Nicolaus Papa IV. & Decretalis exiit, de qua loquitur iste text. quæ habetur eo. tit. lib. 6. etiam tribuitur Nicolaus IV. in antiquiorib. & emendationib. exemplarib. sicut in hac editione observatum est. et Serenandus, id est, clarificandus, sive ad serenitatem & tranquillitatem deducendus. Ad hæc vide c. consilium. Et gl. de observ. tenu. c. juvenis. de sponsal. c. in lectum xxvii. q. ij.